

Zweten in een ton en op zoek naar het goud der gezondheid

Annette I. Bierman

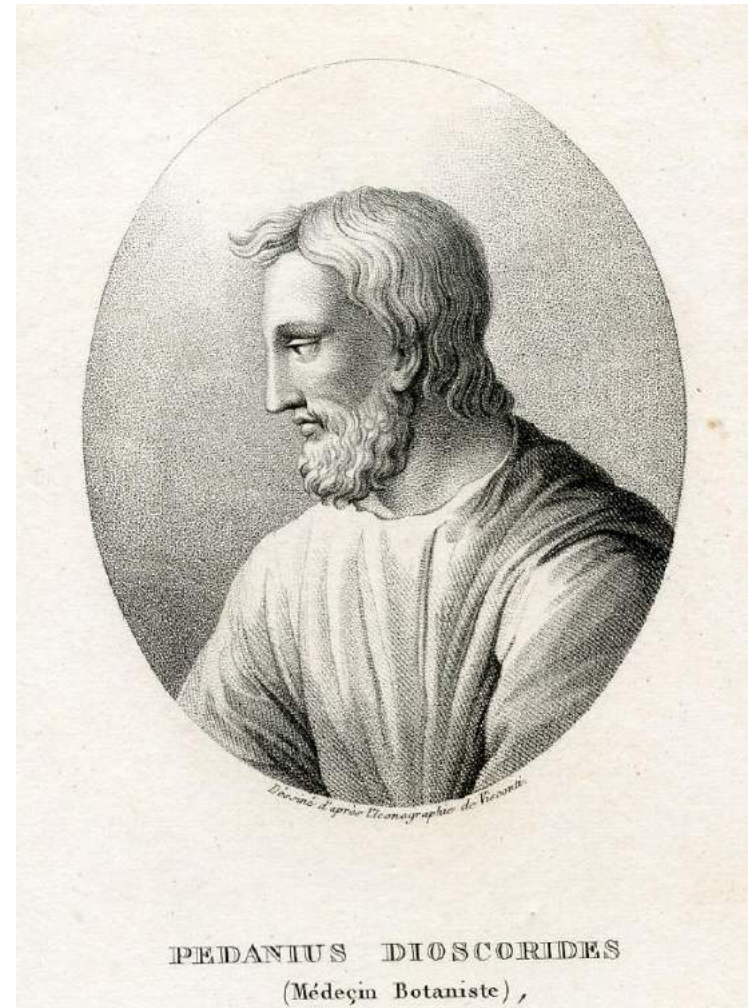
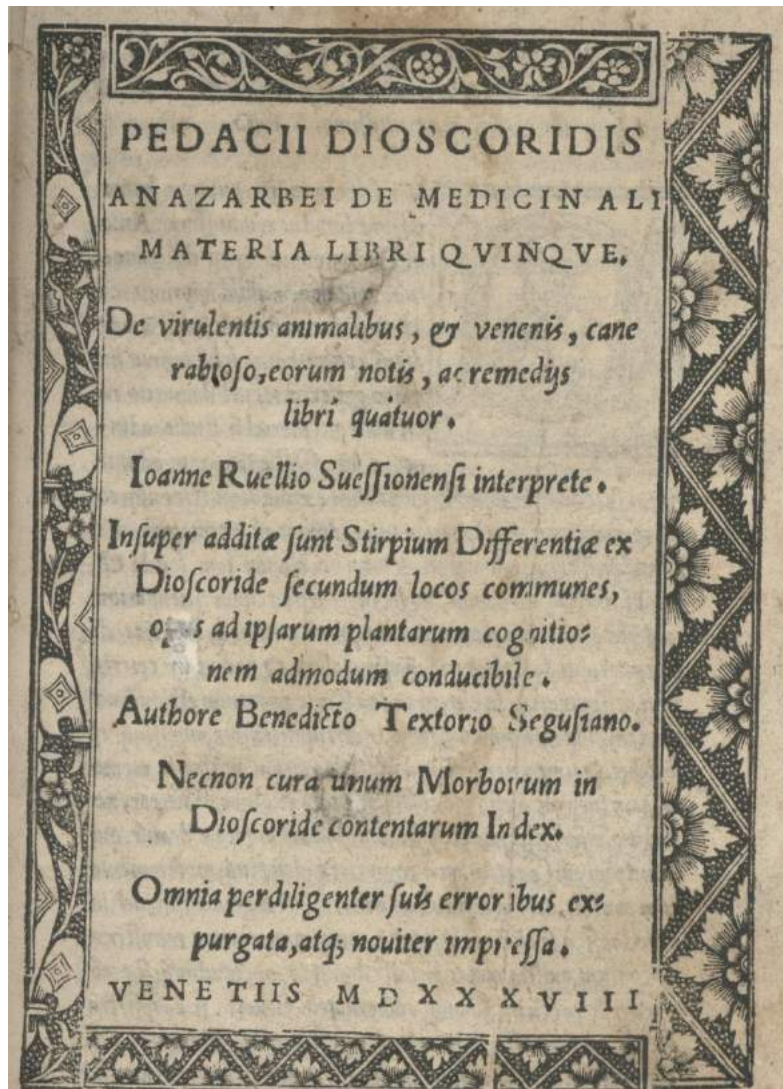
Scaliger Instituut Universiteit Leiden

kwik

Pedanos Dioskorides

1ste eeuw

Paracelsus (1493-1541)

- Grondlegger van de *chemiatrie*, -uit chemie en iatros (arts)- d.i. therapeutische toepassing van 'chemische' stoffen.

Griekse filosofieën

- **Empedokles** (ca.490-430 v Chr.):
 - 4 elementen: aarde, water, lucht en vuur
 - 4 grondkwaliteiten: warm, koud, droog en vochtig
 - Aarde: koud en droog
 - Water: koud en vochtig
 - Lucht: warm en vochtig
 - Vuur: warm en droog
- **Hippocrates** (ca.460-377 v Chr.):
 - Humorale pathologie:
 - In het lichaam 4 levenssappen (*humores*): bloed, slijm, zwarte gal en gele gal
 - Levenssappen hebben ook grondkwaliteiten:
 - Zwarte gal: koud en droog
 - Slijm: koud en vochtig
 - Bloed: warm en vochtig
 - Gele gal: warm en droog

Verwijzingen naar de humoraalleer in de Nederlandse taal

- Humeur, in je humeur, uit je humeur
- Temperament (Temperare = mengen)
- Melancholiek (Melan chol = zwarte gal)
- Cholerisch, Flegmatiek (Flegma = slijm)

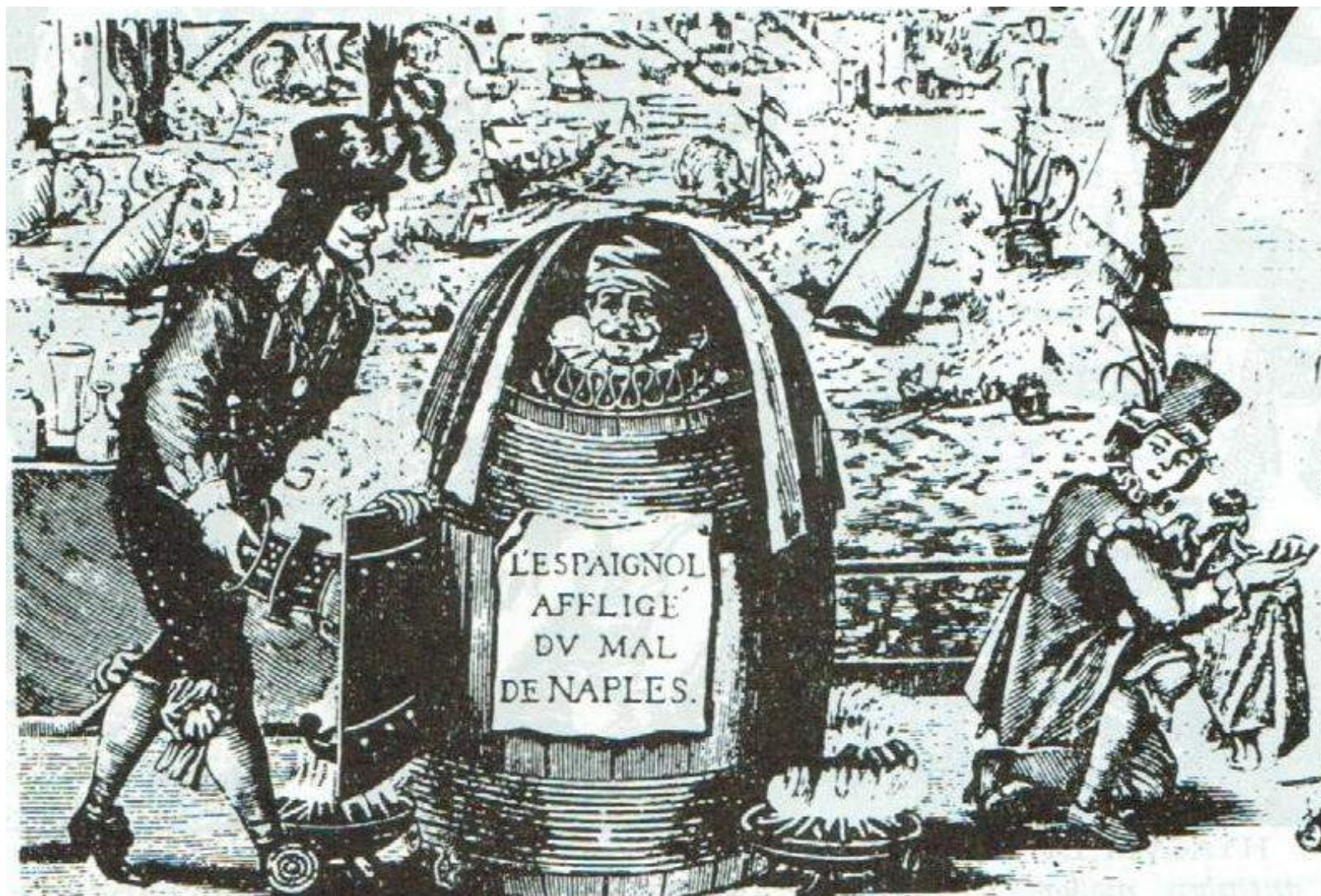
Paracelsus (1493-1541)

Paracelsus

Houtsnede van Nikolaus Solis, 1570

- Tria principia:
- Sulfur – zwavel – **het brandbare**
- Mercurius – kwik – **het vluchtige**
- Sal – zout – **het vaste**

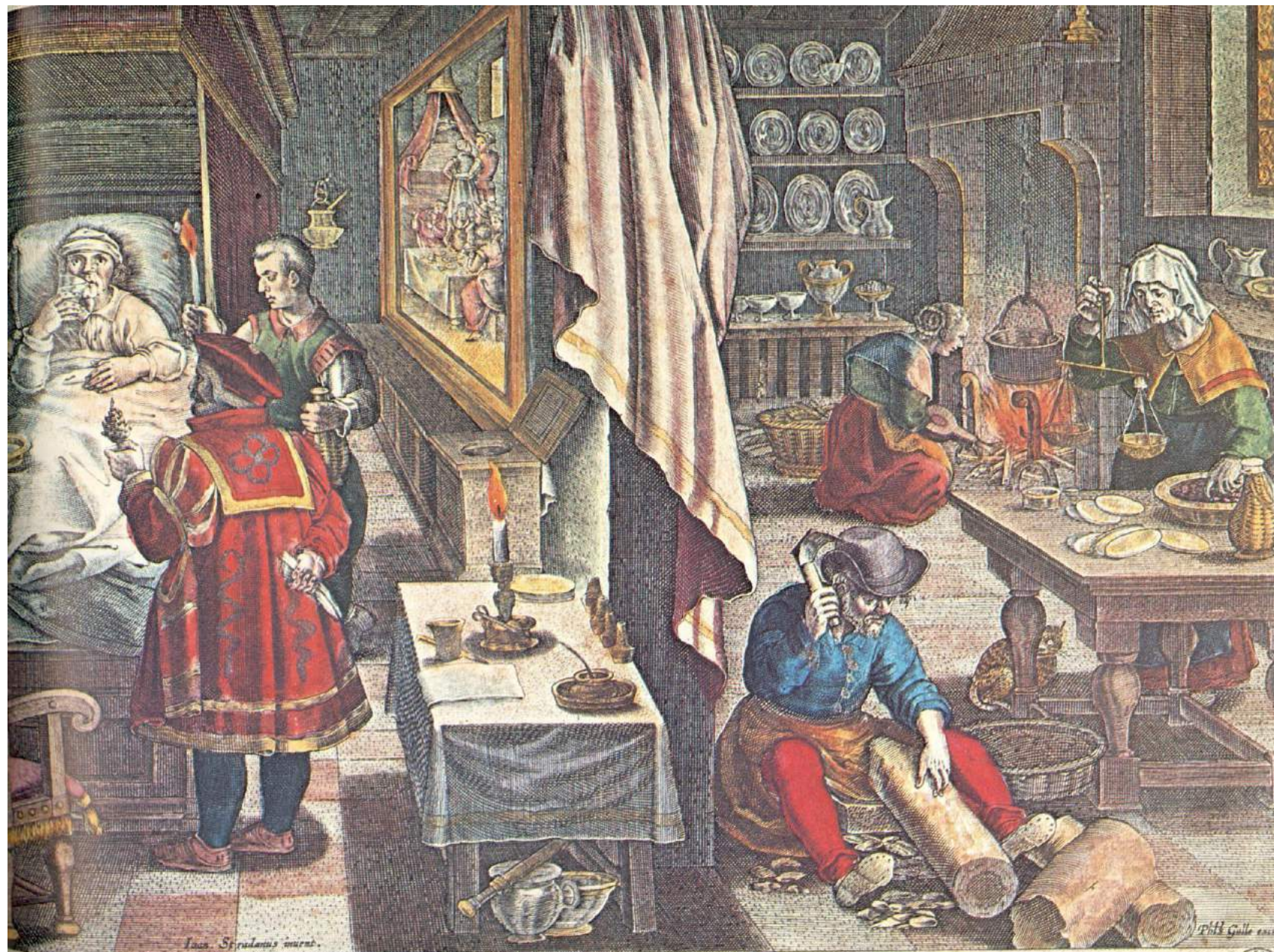
Therapie met kwikzalf

J. van der Stroom del.

Phil. Galle fecit.

Jan. Steen pinxit.

Phil. Galle sculp.

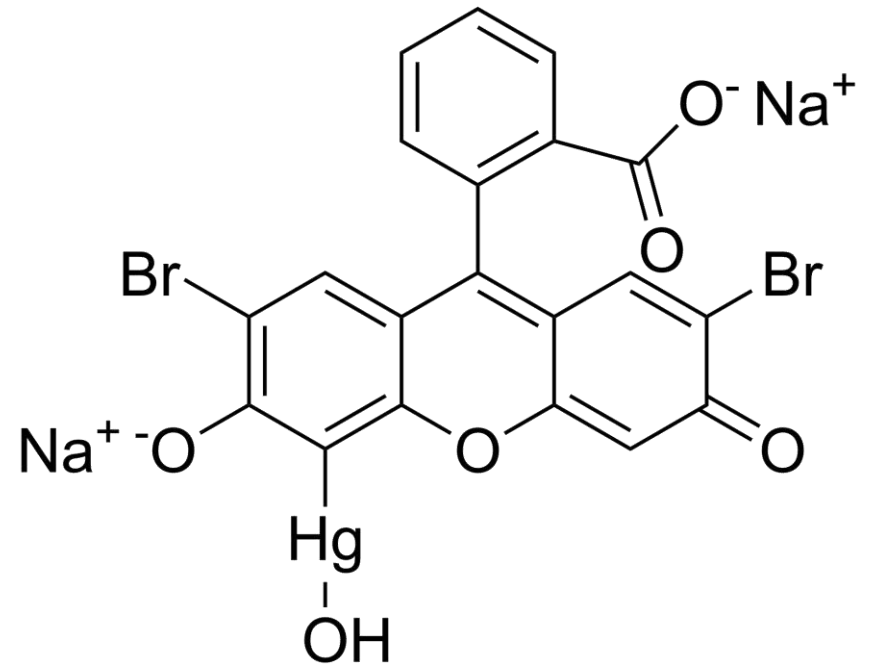
HYACVM, ET LVES VENEREA.

Grauiata morbo ab hocce membra mollia

Leuabit ista sorpta coctio arboris . .

Merbrominum (mercurochrom)

Spiesglans – Antimoontrisulfide Sb_2S_3

Dioskorides:

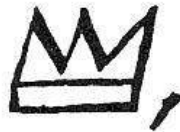
Het spiegelglas wordt in het Grieks en in het Latijn Stimmi en Stibi of Stibium genoemd

Samentrekkend, koelend, goed om de ogen te reinigen

Goed om zweren te genezen en het stopt de vorming van 'wild vlees'

Het alchemistisch antimoonsymbool

Regulus.

—

— Ein Metall-König.

Regulus antimonii
medicinalis.

—

—

—

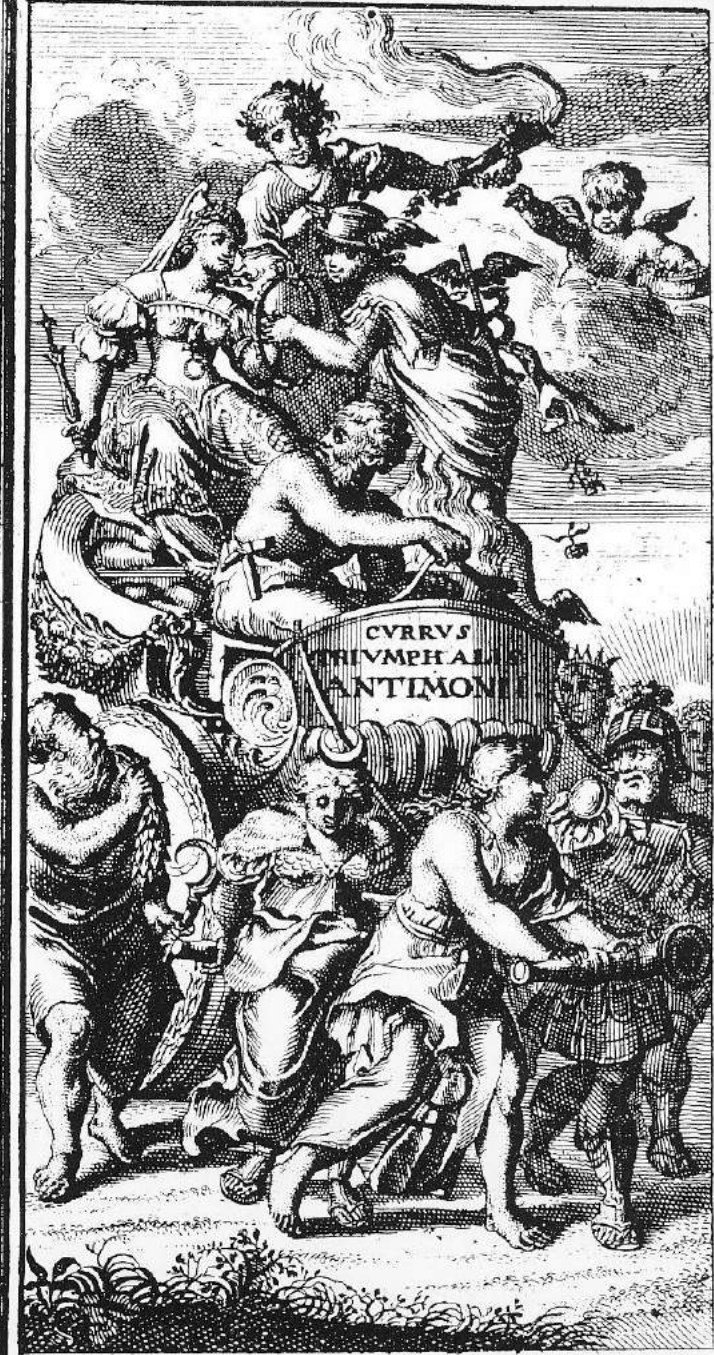
— Der Arznei Spieß-
glas-König.

Frankrijk: Querelle d'antimoine (1565 – 1666)

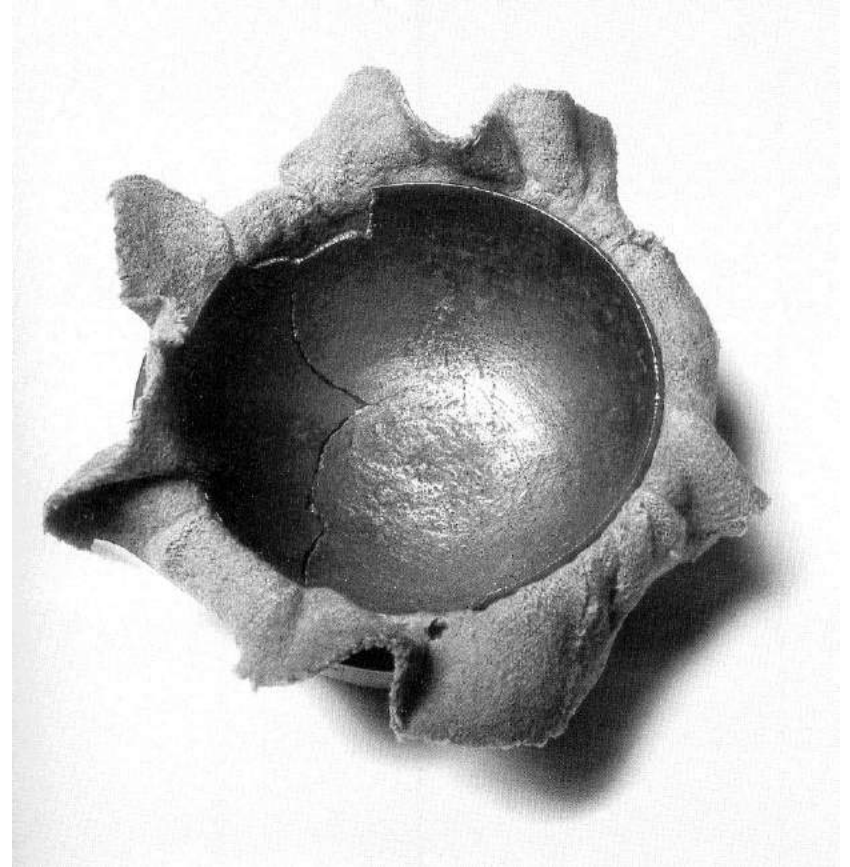
- **1565** : De medische faculteit van Parijs (Sorbonne) verbiedt het gebruik van antimoon aan alle in Parijs praktiserende artsen
- **1652** : een groot aantal leden van de faculteit ondertekent een document waarin de waarde van antimoonpreparaten erkend wordt
- **1666** : Lodewijk XIV genezen door een antimoonpreparaat, antimoon verbod opgeheven

**Basilus
Valentinus**

**Currus
Triumphalis
Antimonii 1604**

Antimoonbekers

20ste eeuw

- Sb_2S_5 :

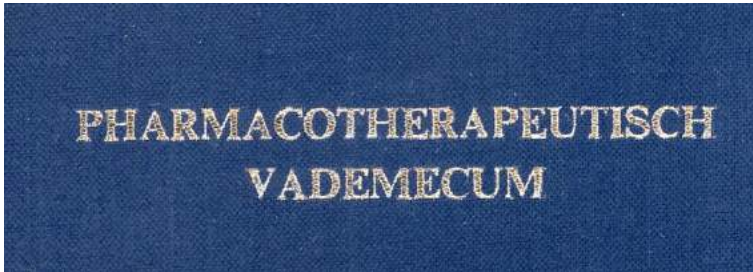
Stibii pentasulfidum

Antimoonpentasulfide,

Sulfur auratum

antimonii,

Goudzwavel

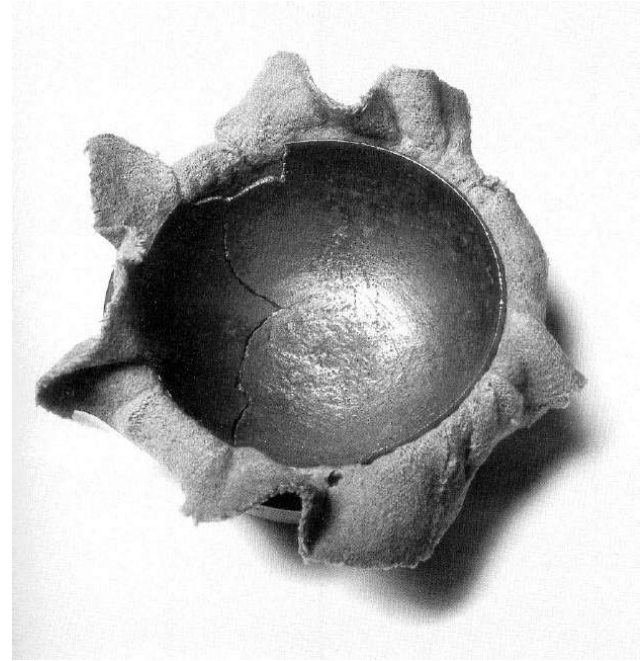

PHARMACOTHERAPEUTISCH
VADEMECUM

STIBII PENTASULFIDUM, Sulfidum stibicum, Stibium sulfuratum aurantiacum, Sulfur auratum Antimonii, Goudzwavel, Sb_2S_5 . Fijn, nagenoeg reukloos, oranje-rood, in water en spiritus onoplosbaar poeder. **Onverenigbaar** met zware metaalzouten, daar er kans op omzetting bestaat, speciaal met Bismuthi Subnitras. In poeders met sterke oxydatie-middelen kans op explosie. Verbindt zich op de duur tot oplosbare sulfostibiaten met alkali-hydroxyden, alkalicarbonaten en ammonia.

Gebruik: Expectorans, bij hoest van jonge kinderen en oude lieden nog veel gebruikt. Op de duur stoort het de spijsvertering. In poeders 10 tot 30 mg drie maal per dag. Maximale dosis oraal 30 mg per keer en 100 mg per etm.

Bereidingen:

Dank voor uw aandacht!